

S. Sayısı : 94

Devlet demiryollarının ihtiyacı olan muharrik ve müteharrik edevatın siparişi için taahhüdât yapılmasına dair olan 3247 ve 3319 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/918)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/12

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet demiryolları ve limanları İşletme umum müdürlüğünce muharrik ve müteharrik edevat ve malzeme mübayaası için taahhüdât ve sarfiyat icrasına dair olan 3247 ve 3319 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında Münakalât vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinee 29 . XII . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Kanunun mucip sebepleri

1. Devlet demiryolları ve limanları İşletme umum müdürlüğü tarafından muhtelif seneler zarfında Avrupa'dan satın alınacak (16) milyon liralık malzemenin gümrük resmi ve muamele vergisi olarak her sene (300.000) lirayı geçmemek üzere idare bütçesine konacak tahsisatla mukassatan Hazineye ödenmesi 11 . VI . 1937 tarih ve 3247 sayılı kanunla hükme bağlanmıştır.

Halbuki getirilen malzeme miktarına nazaran Hazineye verilmesi lâzımgelen gümrük resmi ve muamele vergisi kanunla tâyin olunan hadden fazla tutmakta ve bunların tediyesine de idarenin malî vaziyeti müsait bulunmakta olduğundan gerek şimdiye kadar getirilmiş olan malzeme bedellerinden mütevellit resim ve vergi borcu farklarının ödenebilmesi ve gerekse yeniden getirilecek olan malzeme nispetinde hesap ve tahakkuk ettirilerek mezkûr Hazine alacaklarının tesviye edilebilmesi maksadıyla mezkûr kanunun tahdidi mahiyetteki hükmünün kaldırılması için birinci madde teklif olunmaktadır.

2. 3247 sayılı kanunun 1 nci maddesini değiştiren 14 , I . 1938 tarih ve 3319 sayılı kanunun değişik birinci maddesi hükmüne göre 1938 senesinden itibaren her sene satın alınacak lokomotif yolu ve muhtelif yük vagonları bedelinin (4) milyon lirayı geçmemek ve en geç altı senede ödenmek üzere (16) milyon liraya kadar taahhüt icrasına mezuniyet verilmiş ise de, bahis mevzu olan malzemenin mübayaasına müteallik olup harpten evvel muhtelif Alman firmalarıyla yapılmış olan mukavelename hükümlerine tevfiқан teslimi taahhüt olunan malzeme bedellerinin muayyen taksitlerle ödenmesi taraflarca kabul edilmiş olduğuna göre işbu kanun mezkûr mukavele şartlarına uygun hükümleri ihtiva etmektedir.

Harpten sonra beynelmilel ticari ve iktisadi münasebetlerin icaplarına göre Hükümetimizle Alman Hükümeti arasında yapılmış olan yeni ticaret anlaşması üzerine Devlet demiryolları idaresince evvelce yapılmış olan taahhütlerin bir kısmından sarfınazar etmek mecburiyeti hâsıl olmuş ve bir kısmı

için de yeni anlaşma esasları dahilinde Almanya'ya gönderilen bir heyet marifetiyle yeni mukaveleler aktedilmiştir.

Bu mukavelenamelerle tâyin olunan yeni tediye şartlarına göre, sipariş edilen malzeme bedellerinden bir kısmının peşin ve diğer bir kısmının da malzemenin vürut ve tesellümünü mütaakıp ödenmesi takarrür ettirilmiş olduğundan taahhütler bedelinin kanunun tâyin ettiği had dahilinde kalmama imkân hâsıl olmamaktadır.

Yukarıda izah olunan şekiller dahilinde muamele ifa edilmek üzere evvelce verilmiş olan tahdidi salâhiyetinin kaldırılması için 3319 sayılı kanunun birinci maddesinin ona göre tadili işbu kanun projesinin ikinci maddesiyle arz ve teklif olunmaktadır.

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Esas No. 1/918
Karar No. 47

8 . I . 1943

Yüksek Reisliğe

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğüne muharrir ve müteharrir edevat ve malzeme mubayaası için taahhüt ve sarfiyat icrasına dair olan 3247 ve 3319 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkında Münakalât vekilliğine hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinece 29 . XII . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Başvekâletin 6/12 numaralı tezkeresiyle Yüksek makamınıza sunulup encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve esbabı mucibesi Devlet demiryolları mümessili huzuriyle müzakere edildi.

Lâyihanın mucip sebeplerinden ve verilen izahattan Devlet demiryollarının makine, vagon ve malzeme ihtiyacının temini için tediyesi gelecek senelere sâri şartlarla 16 milyon liralık taahhüde girişmesine 15 . VI . 1937 tarih ve 3247 sayılı kanunla salâhiyet verilmiş ve bu taahhüt ve siparişin icrası esnasında gelecek senelere sâri tediyeler miktarının mezkûr kanunda muharrer 2 milyonla temini imkânı görülemediğinden 19 . I . 1938 tarih ve 3319 sayılı kanunla bu miktar senevi 4 milyon liraya iblâğ edilmiştir. Bu esas dahilinde yapılan sipariş mukavelenamesinin yürürlüğü sırasında Avrupa harbinin zuhuru ve fevkalâde hallerin hudusu dolayısıyla bu baptaki mukavelenamenin tamamii tabiki imkânı hâsıl olamamış ve kısmen vukubulan teslimat hakkında mukavelename ahkâmı tatbik edilerek siparişin mütebaki kısmı ahvali fevkalâ-

de dolayısıyla mukavelename harici kalmıştır. Devlet demiryolları muharrir ve müteharrir edevat ihtiyacının günden güne had bir şekle girmesine mebni geri kalan siparişin teslimi için de yeniden müzakereye girilmiş ve bu edevat ve malzeme, bedelinin ancak kısmen peşin ve kısmen esnayı sevki ve mütebakisinin de Türkiye'de tesliminde tediyesi suretiyle bir Anlaşma yapılabilmiş ve bu yüzden 3319 numaralı kanunda musarrah senevi 4 milyon lira tediye taksitinin 1942 senesinde 11 milyon liraya çıkarılmasına zaruret hâsıl olduğu anlaşılmıştır.

İçinde bulunduğumuz fevkalâde haller ve Devlet demiryolları idaresinin ismi geçen edevat ve malzemeye olan ihtiyacı ve bunların başka bir suretle tedariki imkânı mevcut olmaması gibi sebepler dolayısıyla teklif edilen kanun lâyihası esas itibariyle Encümenimizce müttefikan muvafık görülmüştür.

Diğer cihetten fiyatların artması dolayısıyla 3247 sayılı kanunun üçüncü maddesinde mubayaa olunacak bu edevat ve malzemenin gümrük rüsumu için tâyin edilen 3 yüz bin liralık hadin kifayetsizliği anlaşılmış ve Devlet demiryolları vaziyeti maliyesinin bugünkü müsaadesine mebni gümrük rüsumunun tediyesinin taksitlere bağlanmasına ihtiyaç kalmadığı cihetle 3247 sayılı kanunun üçüncü maddesindeki bu hükmün değiştirilmesi yerine kaldırılması teklif edilmiş ve bu da Encümenimizce müttefikan ka-

bul edilmiştir.

Maddelerin müzakeresinde:

Birinci maddeye bazı kelime ilâvesi ve üçüncü maddede kelime tashihi suretiyle Hükümetin teklifi kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Nafia En. Rs. N.	M. M.	Kâtip
Eskişehir	Eskişehir	Sivas
<i>İzzet arukan</i>	<i>İzzet Arukan</i>	<i>A. N. Demirağ</i>

Afyon K. <i>M. Gönenc</i>	Ankara <i>A. Baytın</i>	Ankara <i>E. Demirel</i>
Çorum <i>A. R. Erem</i>	Diyarbakır <i>C. Çubukçu</i>	Eskişehir <i>O. Işın</i>
İsparta <i>H. Özdamar</i>	İzmir <i>S. Epikmen</i>	Malatya <i>V. Çınay</i>
Niğde <i>H. Mengi</i>	Tunceli <i>Sami Erkman</i>	Urfa <i>Ş. Uluğ</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 55

Esas No. 1/918

13 . I . 1943

Yüksek Reisliğe

Devlet demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğüne muharrir ve müteharrir edevat ve malzeme mubayaası için taahhüdât ve sarfiyat icrasına dair olan 3247 ve 3319 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında Münakalât vekilliğince hazırlanan ve Başvekâletin 4 . I . 1943 tarih ve 6/12 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Nafia encümeni mazbatasıyla birlikte ve Maliye vekâletiyle Devlet Demiryolları işletme umum müdürlüğünün salâhiyetli memurları hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

Devlet demiryolları idaresinin muhtaç olduğu muharrir ve müteharrir edevatın biran evvel temini maksadiyle gelecek senelere sâri olmak üzere 16 milyon liraya kadar taahhüdât icrasına salâhiyet veren 1319 sayılı kanunun bu taahhütlere mukabil her sene verilecek miktarı âzami dört milyon lira ile takyit etmekte ise de harbin devamı, iktisadi şartları tamamiyle değiştirmiş olduğundan yapılan mukavele ahkâmının tamamını tatbika imkân kalmadığı ve bugünün icaplarına uygun yeni şartlarla anlaşmalar yapılmasına zaruret hâsil olduğu anlaşılmaktadır. Son anlaşmalarda kabul edilen tekiye şartlarına göre siparişlerden bir kısmının bedellerinin peşin ve diğer bir kısmının da malzemenin vürut ve tesellümü akabinde ödenmesi icabettiğinden 1942 mali yılında ödenecek miktarın 11 milyon liraya iblâğı lâzımgelmiş ve bunu temin için adı geçen kanunda değişiklik-

ler yapılması teklif edilmiştir.

Bundan başka 3247 sayılı kanun, taahhüt salâhiyetine istinaden Avrupa'dan satın alınıp getirilecek malzemenin gümrük ve muamele vergileri olarak her sene 300 bin lirayı geçmemek üzere idare bütçesine tahsisat konulmasını âmir olup halbuki, eşya fiyatlarındaki tereffü ve bilhassa 1942 mali yılında getirilecek eşyanın çokluğu dolayısıyla getirilen malların vergileri bu miktardan fazlaya balığ olmakta ve bunların defaten tesviyesine idarenin malî vaziyeti müsait bulunmakta olduğundan gerek şimdiye kadar getirilmiş malzeme vergilerinden henüz ödenmemiş kısmın ve gerek bundan sonra getirileceklerin tabi olacakları vergilerin ödenebilmesi için işbu tahdidî hükmü ihtiva eden adı geçen kanunun 3 ncü maddesinin kaldırılması teklif edilmektedir.

Her iki teklifi muvafık bulan Encümenimiz lâyihayı kabul ile maddelerin müzakeresine geçmiş ve Nafia encümeninin tanzim ettiği birinci madde ile Hükümetin ikinci ve dördüncü maddeleri aynen, üçüncü madde ifade değişikliği ile kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bütçe En. Rs.	Rs. V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
<i>İ. Eker</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>H. Kitabcı</i>
Kâtip		
İstanbul	Antalya	Bolu
<i>F. Öymen</i>	<i>N. E. Sumer</i>	<i>Dr. Zihni Ülgen</i>

Bursa	Bursa	Diyarbakır	Ordu	Samsun	Sivas
Nezad Ayas	Dr. S. Konuk	Rüştü Bekit	H. Yalman	M. Ali Yörüker	Remzi Çiner
Elâzığ	Giresun	İsparta	Tokad	Tunceli	Yozgad
M. F. Altay	M. Akkaya	M. Karaağaç	H. N. Keşmir	M. Yenel	S. İçöz
İsparta	İstanbul	Kars	Yozgad		Zonguldak
R. Ünlü	H. Ülkmen	C. Dursunoğlu	A. Sungur		Emin Erişirgil
Kayseri	Kırklareli	Maraş			
F. Baysa	B. Denker	M. Bozdoğan			
		Ş. Ataman			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3319 sayılı kanunun 1 nci maddesinde değişiklik yapılması ve 3247 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin kaldırılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3247 sayılı kanunun 3319 sayılı kanunla değiştirilen 1 nci maddesiyle verilen taahhüt salâhiyetine müsteniden 1942 malî yılı içinde yapılacak tediye miktarı 11 000 000 liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — 3247 sayılı kanunun 3 ncü maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Münakalât vekilleri memurdur.

29 . XII . 1942

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	H. Menemencioğlu
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	R. Peker
Ha. V.	Ma. V.
N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
Yücel	A. F. Cebesoy
İk. V.	S. İ. M. V.
Sırrı Day	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
R. Karadeniz	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
F. Engn	Dr. B. Uz

NAFİA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3319 sayılı kanunun 1 nci maddesinde değişiklik yapılması ve 3247 sayılı kanunun 3 ncü maddesinin kaldırılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 15 . VI . 1937 tarih ve 3247 sayılı kanunun 19 . I . 1938 tarih ve 3319 sayılı kanunla değiştirilen birinci maddesiyle verilen taahhüt salâhiyetine müsteniden 1942 malî yılı içinde yapılacak 4 milyon liralık tediye miktarı 11 milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryollarının ihtiyacı olan muharrrik ve müteharrik edevatın siparişi için taahhüde girilmesine dair olan 3247 ve 3319 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Nafia encümeninin birinci maddesi aynen.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen.